

ИЗПОВЯДВАНЕТО НА ВЯРАТА

Изповядването на вярата в Света Троица е първото и най-важно условие за влизането в Църквата. Това условие е поставил Господ Христос, когато казва на учениците Си да отидат по целия свят и да научат всички народи, *като ги кръщавате в името на Отца и Сина и Светия Дух (Мат. 28:19)*.

От Свещеното Писание са произтекли баптизъмните (= кръстителните) правила на вярата, които са били характерни за живота на ранната Църква. Първото и най-кратко изповедание на вярата за онези, които са искали да се кръстят, се е отнасяло до истината, че Иисус наистина е Христос. Всеки нов член на християнската общност е повтарял именно изповеданието на апостол Петър, който се обърнал към Господ с думите: *Ти си Христос, Синът на Живия Бог (Мат. 16:16)*. Да изповядаш, че Иисус наистина е Христос, означава да признаеш Него за Спасител на света и за обещания Месия — Помазаник Божий”.

Апостолски изповедания на вярата

Според учението на апостол Павел в Послание до Евреите от грц. *xristos* със значение ‘намазан, помазан’. Вж. статията „Месия” в Богословски речник в края на книгата, с. 199. — Бел. прев. учението за кръщения (срв. 6:2) и изповядването на вярата (срв. 3:1) са основа и начало на познанието за Първосвещеника на нашата вяра Господ Иисус Христос. В Първо послание до Тимотей (3:26) същият апостол дава своеобразно изповедание на вярата, когато говори за Сина Божий и Неговото спасително дело в света: *И наистина, велика е тайната на благочестието: Бог се яви в плът, засвидетелствуван бе от Духа, показва се на Ангели, проповядван бе на народи, приет с вяра в света, възнесе се в слава*. В Първо послание до Коринтяни той изповядва и Отца, и Сина, като казва: *ние обаче имаме един Бог Отец, от Когото е всичко, и ние сме у Него, и един Господ Иисус Христос, чрез Когото е всичко и ние сме чрез Него (8:6)*, а накрая — във Второ послание до Коринтяни—казва: *Благодатта на Господа наше-го Иисуса Христа, и любовта на Бога и Отца, и общуването на Светаго Духа да бъдат с всички вас. Амин (13:13)*. Тези думи, както и онези в края на Евангелието според Матей (срв. Мат. 28:19), са сърцевината на изповядването на вярата в Света Троица в Новия Завет.

Раннохристиянски изповедания на вярата

В изповядване вярата на Църквата особено място заемат кръщелните катихези, които са останали от някои свети отци и в които е изложено цялото християнско учение за Света Троица, Църквата, спасението и вечния живот. С изключително значение са *Катихезите* на св. Кирил Иерусалимски¹⁰⁰, които представляват един от източниците на Никео-Цариградския символ на вярата.

Към изповеданията на вярата принадлежат и епископските молитви от първите векове на християнството. В древната Църква епископът е бил не само предстоятел на една евхаристийна общност—този, който е принасял даровете, който е кръщавал, но и този, който е съставял молитвите и изповеданията на вярата. Епископските молитви и богослужебните

песни са били използвани в Литургията и по своето съдържание са били своеобразно тълкуване на вярата. Символите на вярата на много епископи в ранната Църква са оставали в църковните общности и след смъртта им и са служили като основа за съставянето на по-късните символи на вярата. Практиката на съставяне на изповедания на вярата присъства и днес в Църквата, когато по повод на своята хиротония новоизбраните епископи четат изповедание на вярата, което сами са написали.

С появата на еретическите учения Църквата се стремяла под формата на изповедания на вярата, от една страна, да утвърди вярващите в апостолското учение, а от друга — да разобличи съблазънта на еретиците. Свидетелствата за такива изповедания на вярата дават ранните църковни писатели: св. Игнатий Антиохийски в посланията му до тралийци, магнезийци и смирненци, след това св. Иустин Философ в своите *Апологии* и св. Ириней Лионски в своето съчинение *Изобличение и опровержение на лъжливото знание (Против ересите)*¹⁰¹. В *Послание до магнезийци* св. Игнатий изповядва вярата в Христос със следните думи: „Прославям Исуса Христа Бога... Сина Божий, по воля и сила Божия роден истински от Дева, кръстен от Йоан, за да изпълни всяка правда; истински във времето на Пилат Понтийски и на Ирод Четверовластник прикован (на кръст) за нас с тяло, от което плод сме ние — от Негово богоблажено страдание, за да въздигне чрез Възкресението знак във вековете за Своите светци и верни, било (да са) между юдеите, било между езичниците, в едното тяло на Своята Църква”¹⁰².

Кръщелните изповедания на вярата на поместните Църкви, катихезите на отците на Църквата и епископските молитви са изиграли решаваща роля в окончателното формулиране на вярата, изказано в решенията на Вселенските събори.